

DÖVLƏT SİYASƏTİNDƏ VƏ İDARƏÇİLİYİNDƏ ŞƏBƏKƏ FENOMENİ

Elnur Səfərah oğlu Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası

E-mail: ealiyev7@gmail.com

Dövlət idarəçiliyində şəbəkə yanaşmasının məntiqində dövlətin hədəfləri müəyyənləşdirmək və onlara çatmaqda fəaliyyəti, bürokratik prosedurların və aktorların hər biri əlaqə və mübadilə məntiqini müəyyən edən və müxtəlif motivləri özündə cəmləşdirən kortəbii hərəkətlərinin qarşılıqlı əlaqə zonasını təşkil edən davamlı kompleks birləşməsi kimi görünür. Məqalədə dövlət idarəçiliyində şəbəkə yanaşması şəbəkə sistemi şəraitində problemlərin həlli, dövlət siyasətinin hazırlanması və xidmət göstərilməsinin mürəkkəb proseslərini və qavrayışların, strateji qarşılıqlı əlaqələrin və qurumların oynadığı rolları təhlil etmək və qiymətləndirmək üçün nəzəri konsepsiyalar və normativ başlanğıc nöqtələri araşdırılmışdır. İdarəetmə şəbəkəsi proseslərinin inkişafı və bu proseslərin necə tərtib edilərək idarə olunmasını əhatə edir. Məqalədə, idarəetmə şəbəkəsi yanaşması nəzəriyyənin və müvafiq metodologiyanın qurulması və idarəetmə perspektivini sıx bir şəkildə əlaqələndirilməsinə çalışılmışdır.

Açar sözlər: *Dövlət idarəçiliyi, dövlət siyasəti, şəbəkə idarəetməsi, ənənəvi dövlət idarəçiliyi, yeni dövlət idarəçiliyi*

GİRİŞ

“Şəbəkə idarəetməsi” fenomeninin ortaya çıxdığı çağdaş cəmiyyətlərdə hökumət, biznes və vətəndaş cəmiyyəti getdikcə daha mürəkkəb sosial problemlər ilə üzləşir. Bu problemlərin öhdəsindən gəlmək cəhdləri, idarə edilməsi daha çətin olan davamlı siyasət qurma, siyasəti tətbiq etmə və ictimai xidmət göstərmə prosesləri ilə nəticələnə bilər. Bu cür mürəkkəb idarəetmə prosesləri haqqında bir çox nümunələr verə bilərik:

1. Hökumətlərin müxtəlif maraqlı tərəflərlə (özəl firmalar, vətəndaş qrupları, digər ictimai aktorlar, ətraf mühitin mühafizəsi qrupları) qarşılaşdıqları ictimai infrastruktur işlərinin (dəmir yolları, hava yolları, hava limanları, su layihələri, tullantıların emalı, elektrik stansiyaları və alternativ enerji və s.) həyata keçirilməsi, istismarı və saxlanması ilə bağlı kompleks qərar qəbul etmə prosesləri.
2. Mürəkkəb şəhər idarəetməsi, integrasiya olunmuş səhiyyə sisteminin idarə edilməsi və mürəkkəb sosial xidmətlərin göstərilməsi, ictimai məhsulların istehsalında “dəyər və tədarük zənciri”nin qurulması, texnogen fəvqəladə halların, təbii fəlakətlərin qarşısının alınması və ictimai asayişin təmin edilməsi və s.

Bu nümunələrin ortaq cəhəti, onların təbiəti və mümkün həll yolları barədə dərin biliklərin tələb edildiyi çətin məsələləri əhatə etdiyidir. Bununla yanaşı, bunlar bir çox fərqli aktorlu əhatə edirlər. Bütün bunlar, gözlənilməz və istənməyən nəticələrlə qarışıq və ya asanlıqla həll olunmayan davamlı və gərgin mübahisələrə və münaqişələrə açıq olan bir proseslə nəticələnə bilər. Hökumətlər, şirkətlər və vətəndaş cəmiyyəti bu məsələləri həll etmək üçün resurslardan və ya problemləri həll etmə qabiliyyətlərindən məhrum olduqları üçün əksər hallarda bunu təkbəşinə özləri həll edə bilmirlər. Bu məsələlərin mürəkkəbliyi və aktorlar arasındakı asılılıq onlar arasında sıx qarşılıqlı əlaqə ilə nəticələnir [6]. Nəticədə problemlər, siyasətlər və ya ictimai xidmətlərlə məşğul olan aktorlar arasında davamlı sosial münasibətlərin nümunələri şəklində “idarəetmə şəbəkələri” meydana çıxır [7]. Nəticə etibarilə sosial problemlərin həlli ilə məşğul olma, siyasət qurma və ictimai xidmət təqdim etmə ilə əlaqəli ənənəvi metodlar (bunlar çox vaxt mürəkkəb məsələləri intellektual dizayn məsələsi kimi qarşılayır və təcrübəyə mərkəzi rol verərək hiyerarxik olaraq bürokratik və mütəşəkkil struk-

turlarda ixtisas bölmələrinə əsaslanır) artıq kifayət etmir [17]. İndiki mürəkkəb cəmiyyətdəki hökumətlər, özəl şirkətlər və ictimai qrupların üzləşdiyi problemlər fərqli, yeni bir yanaşma tələb edir [11]. Problemlərin həlli üçün daha əənənəvi yuxarıdan aşağıya doğru şaquli yanaşma yerinə, üfüqi kooperativ yanaşmaya keçilməsini tələb edilir ki, bu da tez-tez "hökumətdən idarəetməyə keçid" ("from government to governance") adlanır [3]. Bu məqamda bir sıra anlayışların nəzəri definisiyasını verməyə ehtiyac duyulur. Hökumət dünyanın bir çox ölkəsində dövlət idarəçiliyi praktikasında üstünlük təşkil edən "ənənəvi dövlət idarəetmə modeli" nə əsasən ictimai problemlərin həllinə, siyasətlərin hazırlanmasına və xidmət göstərilməsinə əsaslanan strukturdur. Hökumət aparatı peşəkarlıq əsasında bərabərlik, qanunilik və qanunçuluq prinsipləri ilə təsirli siyasət və xidmətlərə yönəlmişdir. Bu modelin uğuru getdikcə artan vəzifələr, kadrlar, təşkilat vahidləri və büdcələrlə nəticələndi və tədricən "böyük hökumət" problemi ilə nəticələndi. Bu problem büdcələrə nəzarət, dövlət qulluqçularını həvəsləndirmə, koordinasiya, mərkəzdən gələn siyasətlər və getdikcə daha iddialı vətəndaşların və bütövlükdə cəmiyyətin artan plüralist və dinamik ehtiyaclarına cavab verən tutarlı və ayrılmaz siyasət və xidmətlər təqdim etmək kimi çağırışlar ilə müşayiət olundu. Nəticə etibarilə problem həll etmə, siyasət qurma və xidmət təqdim etmənin yeni yolları ortaya çıxdı ki, bunları "idarəetmə" (governance) məfhumu ifadə edirdi.

Yaxşı idarəetmə (Good Governance), Korporativ idarəetmə, "çox səviyyəli idarəetmə" ("multi-level governance")

İdarəetmə konseptinin "yaxşı idarəetmə" ("good governance") və ya "korporativ idarəetmə" anlamı baxımdan bu, dövlət idarəetməsinin düzgün işləmə prinsiplərinə istinad edir [13]. Belə bir idarəetmə, vətəndaşlara qarşı ədalətli davranış və qanunun aliliyinin əsas prinsiplərinə əməl edən təşkilat ilə xarakterizə olunur [10]. Burada vurğu hökumətin təşkil edilməsindən daha çox onun fəaliyyətinə yönəldilir. "Yeni dövlət idarəçiliyi" ("new public management"), performans və hesabatlılığın yaxşılaşdırılması və bazar idarəçiliyi kimi idarəetmə konseptində, hökumətlərin sistemlilikdən daha çox proseslərin yönləndirilməsidir [9]. Burada hökumət hədəfləri təyin etməli və siyasət hazırlamalıdır. Siyasətlərin tətbiqi və xidmətlərin göstərilməsi bu işləri ən yaxşı şəkildə görə biləcək digər təşkilatlara və ya ayrı-ayrı dövlət qurumlarına açıq performans göstəricilərindən, müqavilələr və rəqabət kimi digər bazar mexanizmlərindən istifadə etməklə tapşırıla bilər. İdarəetmə bəzən "çox səviyyəli idarəetmə" ("multi-level governance") və ya hökumətlərarası münasibətlər kimi təsvir olunur [1]. Bu sahədəki bütün tədqiqatlar şəbəkə konsepsiyasından açıq şəkildə istifadə etməsələr də, onların ortaq mövzusu "çox aktorluq" (bir çox maraqlı tərəfin olması durumu) şəraitində nəticə əldə etməyin çətinliyidir. Bu istiqamətdəki tədqiqatlar mürəkkəb problemləri həll etmək üçün şəbəkələrə ehtiyac olduğunu vurğulayır. Yeni və mürəkkəb sosial-iqtisadi problemlər təşkilatların limitlərini və iyerarxik səviyyələrini keçməyə meyllidirlər. Müxtəlif hökumət səviyyələrindəki ictimai aktorların önəmli mövqelərə sahib olduqları xüsusi şəbəkə modelinə diqqət yetirilir. "Şəbəkə idarəetmə"si haqqında yazan bəzi önəmli müəlliflər idarəetmə və şəbəkə anlayışlarının sıx bağlı olduğunu düşünürlər. İdarəetmə, dövlət və qeyri-dövlət aktorlarının şəbəkələri daxilində baş verir və bu şəbəkələr arasındakı qarşılıqlı təsir idarəetmə proseslərini mürəkkəb və çətin idarə olunan edir [16]. Nəticədə daha klassik idarəetmə yanaşmaları ilə müqayisədə fərqli idarəetmə strategiyaları tələb olunur. Burada diqqət fərdlər, qruplar və təşkilatlar daxil olmaqla, dövlət, özəl və ictimai aktorlar şəbəkəsindəki kompleks qarşılıqlı əlaqə prosesinə yönəldilmişdir. İdarəetmənin bu konsepsiyaları fərqli olsa da, onlar bəzi ortaq elementləri bölüşürlər. Hamısı hökumət quruluşundan çox idarəetmə prosesini vurğulayır və hökumət gücünün sərhədlərini və ya limitlərini qəbul edirlər. Hökumətlər mürəkkəb problemlərlə işləyərkən klassik iyerarxik hökumət yanaşmasından (rəsmi iyerarxik mövqelər birtərəfli qaydada həll tətbiq etmək üçün istifadə edilir) konkret nəticələrin əldə olunduğu real idarəetmə prosesinə yönəldirlər [14]. Dövlətin gücü, əvvəllər olduğu kimi dövlət qurumlarının konstitusiya və hüquqi gücündən qaynaqlanan bir fenomendən daha çox kontekstual və təşəbbüslər ilə bağlı olmuşdur [12]. Şəbəkələr özlərini ictimai və siyasi aktorların müdaxiləsi olmadan və ya özləri idarə olun

madan idarə edirlər. Siyasi aktorların minimal müdaxiləsi ilə işləyən şəbəkələr mövcuddur. Məsələn, müştərilərə koordinasiya şəkildə xidmət göstərmək üçün təşkilatların mövcud olduğu tibbi xidmətlər kimi peşəkar yönümlü şəbəkələr. Bununla birlikdə, hüquqi tənzimləmə yolu ilə hökumət aktorlarının bu özünü idarə edən şəbəkələrə təsir etmək cəhdlərinə tez-tez rast gəlirik. Ziddiyyətli maraqlar, qavrayışlar, strategiyalar və ya institusional səbəblərdən özünüidarəetmə prosesləri bloklanır və proses durğun olur [8].

Cədvəl 1.

Dövlət idarəçiliyində 3 dominant perspektiv

	Ənənəvi dövlət idarəçiliyi	Yeni dövlət idarəetməsi	İdarəetmə şəbəkəsi perspektivi
Fokus	Bürokratiya daxilində fərqləndirmə və koordinasiya	Dövlət orqanlarının daxili fəaliyyəti və müqavilə münasibətləri	Hökumətlər və digər aktyorlarla münasibətlər (təşkilatlararası fokus)
Məqsədlər	Bərabərlik, qanunauyğunluq və qanunçuluq prinsiplərinə uyğun təsirli və vahid siyasət və xidmətlərin istehsalı	Dövlət xidmətlərinin və ictimai təşkilatların təsirinin və səmərəliliyinin artırılması	Təşkilatlararası koordinasiyanın, siyasətin hazırlanmasının və xidmətin keyfiyyətinin artırılması
Əsas fikirlər / idarəetmə üsulları	İyerarxiya, əmr və idarəetmədən istifadə; xətti rəhbərlik; dövlət qulluqçularının qaydalara riayət etməsi, sədaqəti və dövlət qulluğu prinsipinə əsaslanması; nəzarət mexanizmi kimi siyasət tsikli.	Xidmət təqdimatını yaxşılaşdırmaq üçün biznes və bazar alətlərindən (müasir idarəetmə üsulları, bazar mexanizmləri, performans göstəriciləri, istehlakçı hüquqları) istifadə	Şəbəkə idarəetməsindən istifadə: aktorların aktivləşdirilməsi, tədqiqat və məlumat toplanmasının təşkili, kontentin öyrənilməsi, faktların müəyyən edilməsi, tənzimlənmə, iş qaydaları
Siyasət	Siyasətçilər hökumətdən bitərəf bir şəkildə həyata keçirilən hədəflər ortaya qoyurlar. Həm dövlət qulluqçuları, həm də seçilmiş məmurlar seçilmiş siyasətçilərin təmsilçisi qurumları tərəfindən məsuliyyət daşıyırlar	Siyasətçilər hədəflər qoyurlar. Siyasətin icrası və xidmətin çatdırılması müstəqil fəaliyyət göstərən agentliklər və ya bazar mexanizmləri tərəfindən performans göstəriciləri əsasında həyata keçirilir.	Məqsədlər, siyasətlərin və xidmətlərin formalaşdırılması, həyata keçirilməsi və çatdırılması arasında kəskin bir fərq qoyulmadan qarşılıqlı təsir prosesləri zamanı müzakirə olunur və təsbit edilir. Siyasətçilər bu proseslərin bir hissəsidir və bu prosesləri asanlaşdırır.

Cəmiyyətdəki mürəkkəblilik	Mürəkkəblilik de-konstruksiya və ixti-saslaşmış bölmələrə tapşırıq verməklə həll olunur. Mürək-kəblilik, siyasət anali-tiklərinin, mütəxəs-sislərin və elmi bilik-lərin iştirakı ilə intel-lektual dizayn prose-si kimi həll olunur.	Mürəkkəblilik aydın hədəflərin müəyyən-ləşdirilməsini və tətbi-qetmə prosesinə və nəticələrin həyata ke-çirilməsinə imkan ve-rilməsini tələb edir. Cəmiyyətlə kompleks qarşılıqlı münasibət-lərdən uzaq durulma-sı. İcra edici struktur vahidlərini idarə et-mək üçün bazar təş-viqlərindən istifadə.	Mürəkkəblilik qarşı-lıqlı əlaqə və qarşı-lıqlı asılılıq şərai-tində şəbəkə əlaqə-lərini tələb edir. Cəmiyyətdəki ak-torlarla ünsiyyət quraraq mürəkkəb-likdə iştirak etmək qaçılmazdır və tə-sirli nəticələrə çat-maq üçün zəruridir.
----------------------------	--	---	---

İdarəetmə şəbəkələrinin mürəkkəblilik problemi

İdarəetmə şəbəkələrini səciyyələndirən üç əsas mürəkkəblilik növünü ayırmaq olar: substantiv, strateji və institusional mürəkkəblilik. İdarəetmə şəbəkələrindəki substantiv (məhiyyət ilə bağlı olan) mürəkkəblilik problemlərin mürəkkəbliyi və məlumat çatışmazlığı səbəbindən də qismən ola bilər. Amma daha çox, problemlərin məhiyyəti, səbəbləri və həll yolları ilə bağlı qeyri-müəyyənlik və rəzilığın olmaması bu mürəkkəbliyə səbəb olur. Dövlət sektoru daxilində problem həll etmə, siyasət qurma və xidmət təqdim etmə geniş aktor dəstəyini tələb edir. Bu aktorlar vəziyyəti fərqli qəbul edirlər və mövcud məlumatları da fərqli şəkildə şərh edirlər. Beləliklə, məlumatın mənası fərqli bir şəkildə şərh edildiyi müddətcə məlumat toplamaq və bilik əldə etmək problemlərin substantiv mürəkkəblilik məsələsini həll edə bilməz [15]. İdarəetmə şəbəkələrindəki strateji mürəkkəblilik, aktorların problemlər, siyasətlər və xidmətlər baxımından etdikləri strateji seçimlərdən qaynaqlanır. Horizontal əlaqələr və şəbəkə formalaşması ilə xarakterizə olunan mürəkkəb bir cəmiyyətdə aktorlar öz seçimlərini etmək qərarına sahibdirlər. Aktorlar strategiyalarını digər aktorların tez-tez qəbul etmədikləri və ya bilmədikləri bənzərsiz qavrayışlarla əsaslandırdıqları üçün çox müxtəlif strategiyalar ortaya çıxı bilər. Bundan əlavə, aktorlar bir-birlərinin strateji gedişlərinə cavab verir və bir müddət gözləyirlər. Bu mexanizmlər səbəbindən aktorların hansı strategiyaları seçəcəyi və gözlənilməz strateji dönüşləri və müxtəlif strategiyaların qarşılıqlı təsirinin qarşılıqlı asılılıq prosesinə necə təsir edəcəyini təxmin etmək çətindir. Beləliklə, strateji mürəkkəblilik idarəetmə şəbəkələri daxilində qarşılıqlı əlaqəli proseslərin əsaslı olaraq qeyri-sabit və gözlənilməz xarakteri ilə əlaqədardır. Bu strateji mürəkkəbliyi azaltmaq asan deyil və bu heç vaxt tamamilə aradan qaldırıla bilməz [4]. İdarəetmə şəbəkələri institusional mürəkkəblilik ilə xarakterizə olunur [2]. Mürəkkəb problemlər, siyasətlər və xidmətlər ilə məşğul olmaq üçün yalnız müxtəlif aktorların iştirakı tələb olunmur. Mürəkkəb problemlər, siyasətlər və xidmətlər, ümumiyyətlə təşkilatlar, inzibati səviyyələr və şəbəkələr arasında sərhədləri də mürəkkəbləşdirdi. Nəticə olaraq, aktorlar arasındakı qarşılıqlı əlaqələr çətindir, çünki onların davranışları müxtəlif təşkilatlar, inzibati səviyyələr və şəbəkələrin baxışları, təşkilati tənzimləmələri, prosedurları və qaydaları ilə idarə olunur. Beləliklə, idarəetmə şəbəkələrindəki qarşılıqlı təsir müxtəlif institusional rejimlər arasındakı toqquşmalarla xarakterizə olunur və institusional mürəkkəbliyi göstərir. Nəticə etibarilə, bütün aktorlar üçün prosesin necə aparılacağı və digər aktorlarla qarşılıqlı əlaqəni hansı qaydalara yönəldəcəyinə dair yüksək dərəcədə qeyri-müəyyənlik mövcuddur. İnstitusional mürəkkəblilik, digər mürəkkəblilik formaları kimi həll edilə bilməz. Şəbəkələrin elementləri, rəsmi institusional xüsusiyyətlərə, dərin köklü qeyri-rəsmi inanclara və praktikalara əsaslandıqları üçün onlara birbaşa təsir mümkün deyil. İnstitusional müdaxilələr həyata keçirildiyi müddətdə, onların effektivliyi olduqca qeyri-müəyyəndir. İndiki mürəkkəb cəmiyyətlərdə ortaya çıxan problemlər və onların tələb etdikləri yenilikçi və ayrılmaz siyasət və xidmətlər ənənəvi bir şəkildə

həll edilə bilməz. Mürəkkəb problemlərə intellektual dizayn fəaliyyəti kimi yaxınlaşan ənənəvi siyasət təhlili, strateji və institusional çətinlikləri də nəzərə almalıdır. Həm ənənəvi ierarxik idarəetmə formaları, həm də "yeni dövlət idarəetməsi"nin təqdim etdiyi bazar yönümlü alternativlər artıq yeni dövrdə uyğun deyildir. Qarşılıqlı asılılıqlar, iştirak edən aktorların hər birinin ayrılıqda və ya əsas agent kimi çıxış etmələrini mümkünsüz edir. İdarəetmə şəbəkəsi prosesləri aktorların qavrayışlarını, fəaliyyətlərini və institusional tənzimləmələrini əlaqələndirmələrini tələb edir. Substantiv, strateji və institusional mürəkkəbliklərin idarə olunması yollarını axtararkən, aktorların qarşılıqlı asılılığı şəbəkə yanaşmasında mərkəzi bir anlayışdır [5]. Dövlət idarəçiliyində şəbəkə yanaşması şəbəkə sistemi şəraitində problemlərin həlli, dövlət siyasətinin hazırlanması və xidmət göstərilməsinin mürəkkəb proseslərini və qavrayışların, strateji qarşılıqlı əlaqələrin və qurumların oynadığı rolları təhlil etmək və qiymətləndirmək üçün nəzəri konsepsiyalar və normativ başlanğıc nöqtələrini təqdim edir. İdarəetmə şəbəkəsi perspektivi, qarşılıqlı əlaqə parametrlərinin çox aktual təbiətindən, fərqli və bəzən ziddiyyətli qavrayışlar, hədəflər və qurumların problem həll etmə, siyasət qurma və xidmət təqdim etməsində digər, daha rəşional yanaşmalardan təhlil və idarəetmə üçün fərqlənir. İdarəetmə şəbəkəsi proseslərinin inkişafı və bu proseslərin necə tərtib edilərək idarə olunmasını araşdırır. Beləliklə, idarəetmə şəbəkəsi yanaşması nəzəriyyənin və müvafiq metodologiyanın qurulması və idarəetmə perspektivini sıx bir şəkildə əlaqələndirir.

Mürəkkəblik və oyunlar nəzəriyyəsi

İdarəetmə şəbəkəsi nəzəriyyəsi üçün (governance network theory) mürəkkəblik (complexity), mürəkkəb şəbəkə parametrlərində problem həllini və siyasət hazırlamağı təhlil etmək üçün konseptual bir çərçivə təmin edir. Bu parametrlər ən azı üç mürəkkəblik forması ilə xarakterizə olunur:

1. Koqnitiv mürəkkəblik: texnoloji cəhətdən tələbkar olan, eyni zamanda müxtəlif dəyərlər və dinamikaları nəzərdə tutan və bu səbəbdən həll edilməsi çətin olan problemlərin olması;
2. Strateji mürəkkəblik: hər birinin öz qavrayış və strategiyalarına sahib olan bir-birindən asılı olan müxtəlif aktorların iştirakı;
3. İnstitusional mürəkkəblik: müxtəlif təşkilati strukturların və institusional qaydaların mövcudluğu səbəbindən parçalanmış bir institusional kontekst.

İdarəetmə şəbəkəsi nəzəriyyəsi bu mürəkkəbliklərin öhdəsindən gəlmək üçün şəbəkə menecerlərinin olmasını və ya meta-idarəetmə formalarını təklif edir. Mürəkkəblik nəzəriyyəsi (complexity theory) əvvəlcə biologiya və təbiət elmlərində meydana gəldi, lakin tədricən sosial elmlərə və dövlət idarəçiliyinə də yol tapdı. Bu nəzəriyyə mürəkkəb sistemlərə dərinlən yanaşır və idarəetmə şəbəkələrində iştirak edən kompleksliklərə yeni bir perspektiv təqdim edir [18].

YEKUN NƏTİCƏ

İdarəetmə şəbəkələri, qarşılıqlı asılı olan ictimai, yarı ictimai və özəl aktorlar arasındakı mürəkkəb siyasət məsələləri və ya siyasət proqramları ətrafında yaranan və qurulan sosial münasibətlərin (qarşılıqlı əlaqələr, idraklar və qaydalar) sabit nümunələridir. İdarəetmə şəbəkələri nəzəriyyəsi fragmentar və ya parçalanmış institusional sistemlərdə strateji gedişlərin toplanmasını öyrənir. İdarəetmə şəbəkəsi nəzəriyyəsi qarşılıqlı əlaqəyə müxtəlif aktorlar arasındakı strateji oyun kimi baxır və bu oyunlar zamanı aktyorlar prosesin məzmununa və irəliləməsinə təsir göstərməyə çalışırlar. Bu oyunlar, yalnız münaqişələr və durğunluqla deyil, həm də irəliləyişlər, uzlaşmalar, danışıqlar və yenilikçi, zənginləşdirilmiş layihələr ilə nəticələnir. Bu səbəbdən idarəetmə şəbəkəsi prosesləri mürəkkəbdir və dinamikdir. Bu mürəkkəblik, qarşılıqlı əlaqə proseslərindəki qavrayış və strategiyaların müxtəlifliyindən və dəyişkənliyindən və bu qarşılıqlı təsirlərin müxtəlif yerlərdə baş verməsindən qaynaqlanır.

ƏDƏBİYYAT

1. Bache, I. Multi-Level Governance. M. Flinders / I.Bache. Oxford University, – 2004.
2. Burns, T.R. The Shaping of Social Organization: Social rule system theory with application / T.R.Burns. – London: – 1987.
3. Erik Hans, K. Governance networks in the public sector / K.Erik Hans. – 2016. – 4 p.
4. Gerrits, L. Punching Clouds: An introduction to the complexity of public decision making / L.Gerrits. Emergent Publications, – 2012.
5. Kickert, W.J.M. Managing Complex Networks: Strategies for the public sector / W.J.M.Kickert, E.H. Klijn, J.F.M. Koppenjan – London: Sage, – 1997.
6. Marsh, D. Policy Networks in British Government / D.Marsh, R.A.W.Rhodes – London: Oxford University Press, – 1992.
7. Marin, B. Policy Networks: Empirical evidence and theoretical considerations / B.Marin, R. Mayntz Colorado. Westview Press, – 1991.
8. McGuire, M. Collaborative public management: assessing what we know and how we know it // Public Administration Review, – 2006, 66 (1), – p. 33–43.
9. Osborne, S.P. The new public management // Public Management Review, – 2006, 8 (3), – p. 377–387.
10. Osborne, S.P. The New Public Governance: Emerging perspectives on the theory and practice of public governance / S.P.Osborne. – London: Routledge, – 2010.
11. Pierre, J. Governance, Politics, and the State / J.Pierre, B.G.Peters. Basingstoke, Macmillan, – 2000.
12. Pierre, J. Governance, Politics and the State / J.Pierre. Basingstoke, Macmillan, – 2000. – 194 p.
13. Pollitt, C. Public Management Reform: A comparative analysis / C.Pollitt, G.Bouckaert – London: Oxford University Press, – 2004.
14. Rhodes, R.A.W. The new governance: governing without government // Political Studies Association, – 1996. – p. 651–667.
15. Sabatier, P.A. Theories of the Policy Process / P.A.Sabatier, Boulder. Westview Press, – 2006. – p. 189–220.
16. Sørensen, E. Theories of Democratic Network Governance / E.Sørensen, J.Torfining – London: Palgrave Macmillan, – 2007.
17. Thompson, G. Markets, Hierarchies and Networks / G.Thompson, J.Frances, R. Levacic – London: Sage, – 1991.
18. Teisman, G. Managing Complex Governance Systems / G.Teisman, Arwin van Buuren, L. Gerrits. Oxford, – 2009.

NETWORK PHENOMENON IN PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION

E.S. Aliyev

In the logic of the network approach in public administration, the activity of the state in determining the goals and achieving them is seen as a continuous complex combination of bureaucratic procedures and actors, each of which defines the logic of communication and exchange and forms a zone of interaction of spontaneous actions containing various motives. The article examines the theoretical concepts and normative starting points for analyzing and evaluating the complex processes of problem solving, public policy development and service delivery and the roles played by perceptions, strategic interactions and institutions in the context of the network approach in public administration. The management network covers the development of processes and how these processes

ses are designed and managed. In the article, management network approach is tried to closely link the theory and related methodology construction and management perspective.

Keywords: *Public administration, public policy, network management, traditional public administration, new public administration.*

СЕТЕВОЙ ФЕНОМЕН В ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКЕ И УПРАВЛЕНИИ

Э.С. Алиев

В логике сетевого подхода в государственном управлении деятельность государства по определению целей и их достижению рассматривается как непрерывное сложное сочетание бюрократических процедур и акторов, каждый из которых определяет логику коммуникации и обмена и образует зону взаимодействия спонтанных действий, содержащих различные мотивы. В статье рассматриваются теоретические концепции и нормативные отправные точки для анализа и оценки сложных процессов решения проблем, разработки государственной политики и предоставления услуг, а также роли восприятия, стратегического взаимодействия и институтов в контексте сетевого подхода в государственном управлении. Сеть управления охватывает разработку процессов и то, как эти процессы разрабатываются и управляются. В статье сетевой подход к управлению пытается тесно связать теорию и связанную с ней методологию построения и перспективы управления.

Ключевые слова: *Государственное управление, государственная политика, сетевое управление, традиционное государственное управление, новое государственное управление.*